

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4To/5/2024
Identifikačné číslo spisu: 9524100039
Dátum vydania rozhodnutia: 18.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Zeleňaková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:9524100039.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martiny Zeleňakovej a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Dušana Szabóa v trestnej veci obžalovaného P. P., pre prečin násillia proti skupine obyvateľov podľa § 359 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. c) Trestného zákona a iné na verejnom zasadnutí konanom v Bratislave 18. júna 2024, o odvolaní obžalovaného P. P. proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, z 1. marca 2024, sp. zn. 10T/4/2024, takto

rozhodol:

Podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obžalovaného P. P. z a m i e t a.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd v Pezinku, pracovisko Banská Bystrica, (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 1. marca 2024, spisovej značky 10T/4/2024 uznal obžalovaného P. P. (ďalej tiež „obžalovaný“ alebo „odvolateľ“) vinným z prečinu násillia proti skupine obyvateľov podľa § 359 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 140 písm. e) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že

- 23. októbra 2023 od presne nezisteného času najneskôr do 21:25 hod. v obci E., časť G., na O. ulici, po tom čo prišiel pred rodinný dom č. XXX/XX, začal na ulici za prítomnosti osôb C. X., C. P. a C. E. vykrikovať slová „zabijem vás, hybajte von cigáni, všetkých vás pozabijam, cigáň, tu cigáni bývať nebudú, len bieli“, na čo na dvor tohto rodinného domu vyšli poškodení E. G., jej manžel W. G., ich syn W. G., ml. a ich dcéra G. G., pričom obvinený tieto slová zopakoval, pokúšal sa otvoriť bráničku do dvora rodinného domu, ktorú sa snažil preliezť, opakovane kričal „hybaj von cigáň, zabijem ťa, čierna kurva, neger“, nadávky a vyhrážky voči poškodeným opakoval aj po príchode hliadky polície v čase asi do 21:25 hod.

Za to súd prvého stupňa uložil obžalovanému podľa § 359 ods. 2 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 4 Trestného zákona, § 36 písm. l) Trestného zákona, § 37 písm. h), písm. m) Trestného zákona, trest

odňatia slobody vo výmere 18 (osemnásť) mesiacov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Zároveň súd prvého stupňa obžalovanému podľa § 73 ods. 2 písm. d) Trestného zákona uložil aj ochranné protialkoholické liečenie ústavnou formou.

Proti tomuto rozsudku, v zákonom stanovenej lehote, podal obžalovaný čo do výroku o treste odvolanie, ktoré neskôr osobitným podaním, prostredníctvom svojho obhajcu, aj odôvodnil.

V písomných dôvodoch podaného odvolania obžalovaný uviedol, že výšku trestu osemnástich mesiacov, ktorú súd prvého stupňa odôvodnil jeho (odvolateľa) doterajším spôsobom života, považuje za neprímerane prísnu. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že je závislý na alkohole, čo potvrdil aj znalecký posudok MUDr. B. s tým, že závislosť na alkohole sa takmer u všetkých prípadoch jeho doterajšej trestnej činnosti prejavila tak, že požitie alkoholu malo vo vzťahu k jeho protiprávnemu konaniu delibrujúci - odbrzdňujúci účinok, čo konštatoval aj súd prvého stupňa, keď v dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že v jeho osobnostnej skladbe zistil agresívne známky, a to najmä pod vplyvom alkoholu. Odvolateľ ďalej namietal, že doteraz neabsolvoval protialkoholické liečenie ústavnou formou, preto dospel k záveru, že toto ochranné opatrenie spolu s uložením trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby s použitím ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona vo výmere 12 mesiacov tak, ako to navrhoval aj prokurátor vo svojej záverečnej reči a nariadením zvyšku doposiaľ nevykonaného trestu odňatia slobody vo výmere 10 mesiacov a 10 dní (celkovo tak 22 mesiacov a 10 dní) z ostatného právoplatného odsúdenia trestným rozkazom Špecializovaného trestného súdu zo 14. septembra 2019, spisovej značky BB - 4To/16/2019, by bolo podľa jeho názoru trestom primeraným aj s ohľadom na prednosť prevencie pred represiou. V tejto súvislosti odvolateľ ešte namietal, že v rámci prípravného konania sa po záverečnom preštudovaní vyšetrovacieho spisu k spáchaniu trestných činov, kladených mu za vinu, sám priznal a navrhol uloženie ochranného protialkoholického liečenia ústavnou formou, ktoré v plnom rozsahu prijíma, svoju vinu na hlavnom pojednávaní vyhlásením podľa ustanovenia § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku priznal, trestné činy úprimne oľutoval, čo bolo preukázané aj listom, ktorým sa poškodeným ospravedlnil, a ktorý im bol preukázateľne doručený. Uviedol ďalej, že má záujem na zmene smerovania jeho života, preto sa aktívne zaujíma aj o možnosť prípadného zamestnania po ukončení výkonu jeho trestu pre účely zabezpečenia stáleho zdroja príjmu, okrem toho v týždni od 1. do 5. apríla 2024 u referenta v ústave na výkon väzby, v ktorom je umiestnený, vykonal podanie na Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky, ktorej predmetom bol návrh na poskytnutie indícií, ktorých preverenie môže smerovať k objasneniu drogovej trestnej činnosti, nepovoleného uvádzania tabakových výrobkov do obehu, ako aj prechovávaní a rozširovania extrémistického materiálu, pričom zdôraznil, že na týchto trestných činnostiach nijako neparticipoval. V podstate na základe vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozhodol tak, že s poukazom na ustanovenie § 39 ods. 1 Trestného zákona mu uloží trest odňatia slobody pod dolnú hranicu trestu ustanoveného Trestným zákonom.

Prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sa k odvolaniu obžalovaného nevyjadril.

Na základe takto podaného odvolania postupoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v intenciách ustanovenia § 317 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého ak odvolací súd nezamietne odvolanie podľa § 316 ods. 1, alebo nezruší rozsudok podľa § 316 ods. 3, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť napadnutých výrokov rozsudku, proti ktorým odvolateľ podal odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré im predchádzalo, pričom na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané, prihliadne len vtedy, ak by odôvodňovali podanie dovolania podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku, a dospel k záveru, že odvolanie obžalovaného nie je dôvodné.

Ako to už bolo vyššie uvedené obžalovaný podal odvolanie proti výroku o treste s tým, že jeho námietky smerovali v podstate „len“ k nepoužitiu ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona, preto aj najvyšší súd, ako súd odvolací, obmedzil svoju prieskumnú právomoc na tento výrok (o treste) a obžalovaným prezentované námietky.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, ktoré skutočnosti vzal súd prvého stupňa do úvahy pri rozhodovaní o druhu a výmere trestu. Plyní z neho, že prihliadal vychádzajúc z ustanovenia § 34 ods. 1 Trestného zákona na účel trestu, ktorým je ochrana spoločnosti pred obžalovaným tým, že mu zabráni v páchaní ďalšej trestnej činnosti a vytvorí podmienky na jeho výchovu k tomu, aby viedol riadny život, súčasne odradenie iných od páchania trestných činov vyjadrujúc morálne odsúdenie páchatel'a spoločnosťou a vychádzajúc z ustanovenia § 34 ods. 4 Trestného zákona na jednotlivé hľadiská ukladania trestu, ktorými sú spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútko, príťažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti, osoba páchatel'a, jeho pomery a možnosti jeho nápravy.

Ako to už bolo vyššie uvedené, obžalovaný bol uznaný vinným z prečinu násilia proti skupine obyvateľ'ov podľa § 359 ods. 1, ods. 2 písm. a), písm. c) Trestného zákona, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody v rozmedzí od šiestich mesiacov do troch rokov v jednočinnom súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, za ktorý je možno uložiť trest odňatia slobody do troch rokov.

Vzhľadom na to, že odvolateľ sa dopustil dvoch prečinov, Špecializovaný trestný súd postupoval správne, pokiaľ mu v zmysle § 41 ods. 1 Trestného zákona ukladal úhrnný trest podľa zákonného ustanovenia vzťahujúceho sa na trestný čin z nich najprísnejšie trestný, teda podľa § 359 ods. 2 Trestného zákona.

Súd prvého stupňa zistiac, že obžalovanému poľahčovalo, že k spáchaniu trestného činu sa priznal a trestný čin úprimne oľutoval [§ 36 písm. l) Trestného zákona] a príťažovalo, že spáchal viac trestných činov [§ 37 písm. h) Trestného zákona] a že už bol za trestný čin odsúdený [§ 37 písm. m) Trestného zákona], správne konštatoval, že u obžalovaného bola zistená prevaha príťažujúcich okolností nad okolnosťami poľahčujúcimi, a preto trestnú sadzbu trestu odňatia slobody stanovenú ustanovením § 359 ods. 2 Trestného zákona v rozmedzí od 6 mesiacov do 3 rokov postupom podľa § 38 ods. 4 Trestného zákona upravil tak, že zvýšil jej dolnú hranicu o jednu tretinu z rozdielu medzi jej hornou a dolnou hranicou (§ 38 ods. 8 Trestného zákona) na úroveň 16 mesiacov.

Vychádzajúc potom z trestnej sadzby od 16 mesiacov do 3 rokov, uložil súd prvého stupňa obžalovanému trest odňatia slobody vo výmere 18 mesiacov so zaradením pre jeho výkon do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom strázenia, považujúc trest v uvedenej výške za primeraný tak z hľadiska individuálnej, ako aj generálnej prevencie, z dôvodov rozobratých v napadnutom rozsudku, ktoré najvyšší súd považuje za v zásade správne, preto na ne poukazuje a z dôvodov procesnej ekonómie ich už detailne neopakuje [odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (primerane napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/2005, III. ÚS 17/2018)].

Pokiaľ obžalovaný v tejto súvislosti namietal, že súd prvého stupňa mal pri ukladaní trestu využiť ustanovenie o mimoriadnom znížení trestu (§ 39 ods. 1 Trestného zákona) a trest mu mal ukladať maximálne v rozsahu dvanástich mesiacov tak, ako to napokon navrhol aj prokurátor v jeho záverečnej reči, k tomu je potrebné uviesť, že ani najvyšší súd podmienky pre mimoriadne zníženie trestu u obžalovaného nevzhladol.

Podľa § 39 ods. 1 Trestného zákona ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a má za to, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania, možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu ustanoveného týmto zákonom.

Podľa tohto ustanovenia teda možno páchatel'ovi uložiť trest aj pod dolnú hranicu trestu, avšak len v prípade, ak súd vzhľadom na okolnosti prípadu alebo vzhľadom na pomery páchatel'a dospeje k záveru, že by použitie trestnej sadzby ustanovenej týmto zákonom bolo pre páchatel'a

neprimerane prísne a na zabezpečenie ochrany spoločnosti postačuje aj trest kratšieho trvania. Použitie citovaného ustanovenia, ako to už napokon vyplýva aj z jeho názvu, teda prichádza do úvahy vo výnimočných prípadoch, keď to odôvodňujú mimoriadne, či už okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a, teda nie také okolnosti alebo pomery, ktoré sa vyskytujú bežne.

Okolnosťami prípadu je potrebné rozumieť najmä skutočnosti, ktoré majú vplyv na hodnotenie závažnosti činu, skutočnosti na základe ktorých možno posúdiť prognózu nápravy páchatel'a a samotné znaky skutkovej podstaty trestného činu. Z hľadiska okolnosti prípadu prichádza teda použitie citovaného ustanovenia do úvahy napríklad v prípade nízkej závažnosti činu (ale ešte vždy presahujúcej úroveň nepatrnosti) v prípade, keď sú znaky skutkovej podstaty trestného činu naplnené v menšej intenzite pri dobrej prognóze nápravy páchatel'a, ale aj v prípade neprimeranej dĺžky konania.

Z hľadiska pomerov páchatel'a prichádza do úvahy zohľadnenie jeho majetkových pomerov, zdravotného stavu, alebo zdravotného stavu jeho rodinných príslušníkov, starostlivosť o rodinu, poľahčujúce okolnosti, ktoré sa prejavili až po čine a podobne.

Vždy však tieto skutočnosti musia mať charakter mimoriadnosti a výnimočnosti a kumulatívne s existenciou týchto skutočností musí byť splnená aj podmienka, že trest miernejší, ako zákonom stanovený, postačí na zabezpečenie ochrany spoločnosti.

Skutočnosť, že obžalovaný je závislý na alkohole, sama osebe v žiadnom prípade nie je takou mimoriadnou okolnosťou, ktorá by v kontexte jeho pomerov odôvodňovala použitie ustanovenia o mimoriadnom znížení trestu.

Z predloženého spisu (vrátane znaleckého posudku MUDr. O. B.) je zrejmé, že obžalovaný mal s konzumáciou alkoholu bohaté predchádzajúce skúsenosti, jeho vplyv na jeho osobu, vrátane odbrzdňujúceho účinku a zvýšenia agresivity musel byť známy, trestnej činnosti, a to aj obdobného charakteru ako v prejednávanej veci, sa pod vplyvom alkoholu dopustil opakovane, účinok alkoholu aj v tomto smere mu bol teda známy, preto skutočnosť, ako to už bolo vyššie uvedené, že obžalovaný je závislý na alkohole, nijakým spôsobom jeho konanie neospravedlňuje, závažnosť jeho konania neznižuje, nepoľahčuje mu.

Pokiaľ obžalovaný v tejto súvislosti namietal, že doposiaľ neabsolvoval protialkoholické liečenie ústavnou formou, k tomu je potrebné uviesť, že nič mu nebránilo, aby takéto liečenie absolvoval sám, dobrovoľne, keďže ide o úkon zdravotnej starostlivosti, ktorý je v zásade v plnom rozsahu hrađený zdravotnou poisťovňou a je možné ho absolvovať na vlastnú žiadosť po príslušnom lekárskom vyšetrení s tým, že informácie o tejto možnosti sú ľahko verejne dostupné, zrozumiteľné, jednoducho vysvetlené.

Na tomto závere nič nemení ani skutočnosť, že uloženie trestu pod zákonom stanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby za využitia § 39 ods. 1 Trestného zákona v rozsahu dvanástich mesiacov navrhol uložiť aj prokurátor v rámci svojej záverečnej reči, keďže o druhu a výmere trestu rozhoduje len súd a aj keď prokurátor môže svoj názor na túto otázku vyjadriť, nie je pre súd žiadnym spôsobom záväzný a ani smerodajný, pritom súd prvého stupňa svoje úvahy, ktoré ho viedli k uloženiu trestu vo výmere osemnástich mesiacov a nepoužitiu ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona jasným, zrozumiteľným, logickým spôsobom, ktorému v zásade nie je čo vytknúť, vysvetlil.

Obdobne tak ani neurčitá informácia o poskytnutí údajov obžalovaným o páchaní trestnej činnosti inými osobami v iných trestných veciach nedosahuje kvalitu mimoriadnej okolnosti, ktorá by za vyššie uvedených okolností odôvodňovala mimoriadne zníženie trestu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby.

Dôvod, pre ktorý nepristúpil k použitiu ustanovenia § 39 ods. 1 Trestného zákona ani z dôvodu, že obvinený urobil vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (v zmysle stanoviska najvyššieho súdu publikovaného v Zbierke pod číslom 44/2017), súd prvého stupňa v dôvodoch

napadnutého rozhodnutia, ako to už bolo vyššie uvedené, jasne, zrozumiteľne a logicky vysvetlil a zdôraznil, že v prípade absencie takéhoto vyhlásenia [podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (že je obžalovaný vinný)] by ukladal trest pri hornej hranici zákonom stanovenej trestnej sadzby po úprave, s čím nie je možné, s ohľadom na súdom prvého stupňa rozvedené dôvody, nesúhlasiť.

Vo vzťahu k prednesu obžalovaného na verejnom zasadnutí konanom o jeho odvolaní sa žiada ešte uviesť, že súd pri ukladaní trestu zohľadňuje individuálne, konkrétne okolnosti toho-ktorého prípadu a konkrétne individuálne pomery páchatel'a konkrétneho trestného činu, preto skutočnosť, že obžalovaný sa domnieva, že iný páchatel' obdobnej alebo prípadne ešte závažnejšej trestnej činnosti so závažnejšou trestnou minulosťou bol miernejšie potrestaný, nemá pre ukládanie trestu jeho osobe zásadný význam a už vôbec nie je mimoriadnou okolnosťou opodstatňujúcou ukládanie trestu pod dolnú hranicu zákonom ustanovenej trestnej sadzby. Už len vzhľadom na to, že obžalovaný urobil vyhlásenie o vine podľa § 257 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, ktoré súd prvého stupňa prijal, pričom také vyhlásenie je neodvolateľné a odvolaním nenapadnuteľné [§ 257 ods. 5 Trestného poriadku, § 307 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], obžalovaný už nemohol výrok o vine, ktorý sa prijatím vyhlásenia o vine stal právoplatným, úspešne napadnúť odvolaním (a to ani žiadosťou o prekvalifikovanie jeho konania na priestupok). Navyše tento výrok (o vine) by napadol po uplynutí zákonom stanovenej lehoty pre podanie odvolania a hlavne vzhľadom na závažnosť trestnej činnosti, ktorej sa dopustil, prekvalifikovanie jeho konania na priestupok neprichádzalo vôbec do úvahy.

Nezistiac teda dôvod pre zmenu, či zrušenie napadnutého rozhodnutia, najvyšší súd odvolanie obžalovaného ako nedôvodné postupom podľa § 319 Tr. por. zamietol.

Na základe vyššie uvedených dôvodov potom senát najvyššieho súdu jednomyselne rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu ďalší riadny opravný prostriedok prípustný nie je.